

Nonro mag *Chenro mar Chokruok* *mar Ngimawa kod Tijwa*

MEI 4-10

MWANDU MA YUDORE E WACH NYA-SAYE | CHAKRUOK 36-37

“Josef Nokalo e Gik Maricho Nikech Nyiego”

w14 8/1 12-13

“Asayou, Winjuru Lekni”

Muma chiwo dwoko mar penjono niya: “Owetene noneno kaka wuongi nohere molooyo jowetene duto; mi ne gisin kode, ma ok ne ginyal wuoyo kode maber.” (Chakruok 37:4) Nyiego ma ne ginyisono ne owinjore, kata kamano, owete Josefgo ne ok onyiso rieko kuom bedo gi sigu kod owadgino. (Ngeche 14:30; 27:4) Be in bende iwinjoga marach sama nyawadu oyudo gimoro ma isebedo ka igombo? Par ane owete Josef. Nyiego gi ich wang’ nomiyo gitimo ne owadgi gik maricho ma nomiyo giywago ang’e bang’e. Ranyisigino puonjowa ni en gima nyiso rieko ka wabedo ma mor “gi jo mamor.”—Jo Rumi 12:15.

Josef ne ong’eyo ni owetene nigi sigu kode. To be mano ne miyo Josef pando lawe ma nengone tekno mondo owetene kik nenego? Ne onyalo gombo timo kamano. Par bende ni Jakobo ne dwaro ni lawno obed kaka ranyisi ma nyiso ni ohere kendo oyie kode. Josef ne dwaro dak kaluwore gi dwaro mar wuon-gi, omiyo nodhi nyime gi rwako lawno. Wan bende wanyalo luwo ranyisino. Kata obedo ni Wuonwa manie polo ok buon ji, seche moko oketoga

jotichne momakore kode tenge mondo onyisgi hera molooyo jomamoko. E wi mano, owacho ne jotichne duto mondo kik luw timbe anjawo mopong’o piny. Mana kaka law Josef ma nengone tekcha, mano bende e kaka timbe Jokristo ma pogogi gi joma olworogi chalo. Timbe mabeyo kaka mago seche moko jimboga nyiego kod sigu. (1 Petro 4:4) Be owinjore Jakristo opand kite mabeyo ma fwenye kaka jatich Nyasaye madier? Ooyo. Mano e momiyo Josef ne ok nyal pando lawe. —Luka 11:33.

w14 8/1 13 ¶2-4

“Asayou, Winjuru Lekni”

Lekgo ne oa kuom Jehova Nyasaye. Ne gin weche mokor, kendo Nyasaye ne dwaro mondo Josef oler weche ma ne nie oteno. E yo mayot, Josef ne onego otim kaka jonabi ne dhi timo bang’e kuom luwo ne joma ne ong’anjo ne Nyasaye ote kod kum ma Nyasaye ne dhi kelonegi.

Josef nowuoyo gi owetene e yo mariek niya: “Asayou, winjuru lekni maseleko.” Owetene nowinjo tiend lekno kendo ne ok gimor gi lekno kata matin. Ne gipenjo Josef kama: “Adieri inibed madoung’nwa koso? Koso adieri inibedi gi loch kuomwa?” Ndikono medo wacho kama: “Mi ne gisin kode molooyo nikech lekne kendo nikech wechene.” Kinde moro, ka ne Josef lero lekne mar ariyo ne wuon mare kaachiel gi owetene, sin margi nobedo marachie

moloyo. Ndiko wacho kama: ‘To wuon nokwere mowachone niya: “Ma e lek manade miseleko? An kod meru kod oweteni chieng’ wanakulreni piny adieri koso?”’ Kata kamano, Jakobo nokano wehego e chunye. Dibed ni Jehova ne wuoyo gi Josef koso?—Chakruok 37:6, 8, 10, 11.

Josef ok e jatich Nyasaye mokwongo kata mogik ma ne okwa mondo okor wach ma wendo ma bang’e nomiyo osande. Yesu e ng’at ma ne otigo ahinya e lero weche ma kamago, kendo nowacho ne jolupne niya: “Ka gise-sanda, un bende ginisandu.” (Johana 15:20) Jokristo matindo to gi madongo duto nyalo puonjore mathoth e wi yie kod chir ma Josef ne nigo.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

it-1-E 678

Edom

(E’dom) [tiende ni Rakwar], **Jo-Edom.**

Edom en nying machielo ma niluongo-go Esau ma ne en owadgi Jakobo. Jakobo gi Esau ne gin rude. (Cha 36:1) Nomiye nyingno nikech nouso ratiro mare mar bedo kayo kowile gi dengu *makwar*. (Cha 25:30-34) Gimiwuoro en ni sama ne inyuolo Esau norakwar ha (Cha 25:25), kendo ng’eny nyikwaye ne gin rokwere.

it-1-E 561-562

Ting’ mar Rito Gimoro

Ka ne jakwath osingore ni obiro rito le kata jamni, mano ne nyiso ni oikore kawo ting’ mar rito lego kaka chik dwaro. Ne osingore ni obiro miyogi chiemo kendo ritogi mondo ng’ato kik kwalgi;

ka ne ok otimo kamano to ne ochulo wuon-go. Kata kamano, ne ok oridne jakwath chik ahinya ka gimoro ma ok nyal geng’ oyudo jamni morito, kuom ranyisi, ka po ni ondiek moro onego jamni. Kata kamano, mondo kik ket ketho kuome, ne nyaka okel gima nyiso ni gima kamano ne otimore adier, kuom ranyisi, nonyalo chiwo le mothono. Bang’ ka wuon lego kata jamnigo ne osenono gima jakwath okeloneno, ne onego owach ayanga ni jakwath onge gi ketho moro amora.

Gima kamano bende ne timore ka omi ng’ato mwandu moro kata ka omiye ting’ mar rito joodgi. Kuom ranyisi, wuwuwi ma kayo ne imiyoga ting’ mar rito owetene gi nyiminene. Mano konyowa ng’eyo gimomiyo chuny Reuben [ma ne en wuoyi ma kayo] ne chandore sama owetene mamoko ne dwaro nego Josef mana kaka ondik e bug Chakruok 37:18-30. ‘Nowachonegi niya: “Kik wanegeuru. . . . Kik uchuer remo . . . kik uhinye.” Ne owachonegi kamano, nikech ne odwaro ni oduog ogole bang’e mondo oduoke ir wuon-gi.’ To ka ne Reuben ofwenyo ni Josef onge, parruok ma ne en-go nomedore ma “oyiecho lepe” kowacho kama: “Nyathicha onge e bugono! Abiro timo nang’o yawa?” Nong’eyo ni ninyalo ket ketho kuome ka ne Josef olal. Mondo giwuog e tolno, owetego ne otimo gima ne dhi nyiso ni ondiek onego Josef. Ne ginyumo law Josef e remb diel. Bang’ mano, ne gitero lawno ir Jakobo ma ne en jang’ad bura e anyuolagi kendo Jakobo nogolo ketho kuom Reuben. Notimo kamano nikech noneno

gi wang'e kaka law Josef nopong' gi remo, ma en owuon owacho ni nyaka bed ni ondiek onego wuode.—Cha 37: 31-33.

MEI 11-17

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 38-39

“Jehova ne Ok Ojwang’o Josef”

w14 11/1 12 ¶4-5

“Danyal Nade Timo Richo Maduong’ni?”

“To Josef noter mwalo e Misri: kendo Potifar, jaduong’ mar Farao, jatelo mar jorit ma Ja-Misri, nong’iewe e luet Jo-Ishmael, ma nokele mwalo kanyo.” (Chakruok 39:1) Weche machwokgo ma yudore e Muma konyowa ng’eyo lit kod wich-kuot ma ne rawera kaka Josef oyudo ka ne ouse kendo. Ne en mana kaka mwandu miuso! Wanyalo paro kaka Josef luwo ruodhe manyien ma ne en jatelo mar jorit ma Ja-Misri, ka gikalo taon modich kendo mopong’ gi chirni, ka gichomo dala ma koro Josef ne dhi dakie.

Kama Josef ne dhi dakieno ne opogore ahinya gi dalagi. Ne odongo e anyuola ma ji siko ka dar kendo modak e hembe ka girito rombe. Sani to koro odak gi Ja-Misri momewo miluongo ni Potifar, modak e ot ma jaber kendo ma nyilni. Josomo ma nono gik machon wacho ni Jo-Misri ne ohero pidho yiende makelo tipo e puothe mochiel, kendo ne gihero loso thidhiya ma ne gipidhoe odundu, kod maua moko ma twi e wi pi. Nitie ute moko ma ne gigero machiegni gi puothe, kama ne ginyalo yueyoe ka gi-

gamo muya mayom, kendo ute moko ne nigi dirise madongo ma rwako muya e ot, kod ute matindo e iye, moriwo michiemoe kod ma jotich dakie.

w14 11/1 14-15

“Danyal Nade Timo Richo Maduong’ni?”

Ok wang’eyo ahinya kaka ute tuech mag Jo-Misri ne chalo e ndalono. Jonon gik machon osenwang’o kuonde ma ne nitie ute machon-go mokethore, ne gin kuonde ma olwor gi ohinga mantie gi sel kod ute motimo mudho. Josef ne olero kaka kama ne otere ne chalo ka ne oluongo kanyo ni “od tuech,” ma en kama otimo mudho kendo mojang’ore. (Chakruok 40:15) Bug Zaburi konyowa ng’eyo ni Josef noyudo sand mamoko momedore, owacho kama: “Ne gihinyo tiendene gi rateke: noyieye piny e nyororo mag nyinyo.” (Zaburi 105:17, 18) Jo-Misri ne tueyo luete mabuse gi katokgi ka gitiyo gi rateke kata nyororo; to jomoko ne girwako chuma e ng’utgi. Mano kaka nyaka bed ni Josef ne owinjo malit nikech sand ma ne oyudo, kata obedo ni onge gima rach ma notimo!

Magi ok e sand kende ma ne Josef oyudo. Wach Nyasaye wacho ni Josef ‘ne ni kanyo e od twech.’ Ne obedo kama rachno kuom higni mogwaro! Kendo ne ok ong’eyo ka be chieng’ nogonye. Kaka ndalo ne medo kalo ka odak kama tekno, en ang’o ma ne okonye kik obed gi chuny monyosore kendo ma onge geno?

Wach Nyasaye miyowa dwoko ma hoyo chunywa, kowacho kama: “To Jehova ne nikod Josef, monyise ng’wono.”

(Chakruok 39:21) Onge gima nyalo geng’o hera kod ng’wono mar Jehova mondo kik chop ne jotichne manie ute tuech mochiel gi ohinga, ma otue gi nyororo, kata manie ute tuech motimo mudho. (Jo Rumi 8:38, 39) Wanyalo paro kaka Josef ne olemo ka onyiso Wuon mare manie polo lit ma ne nie chunye, mi oyudo kuwe ma “Nyasach hoch duto” ema nyalo chiwo. (2 Jo Korintho 1:3, 4; Jo Filipi 4:6, 7) En ang’o kendo ma Jehova notimo ne Josef? Wasomo ni Jehova ne omiyo Josef ‘oyudo ng’wono e nyim jarit od twech.’

w14 11/1 15 ¶2

“Danyal Nade Timo Richo Maduong’ni?”

Wach Nyasaye miyowa dwoko ma hoyo chunywa, kowacho kama: “To Jehova ne nikod Josef, monyise ng’wono.” (Chakruok 39:21) Onge gima nyalo geng’o hera kod ng’wono mar Jehova mondo kik chop ne jotichne manie ute tuech mochiel gi ohinga, ma otue gi nyororo, kata manie ute tuech motimo mudho. (Jo Rumi 8:38, 39) Wanyalo paro kaka Josef ne olemo ka onyiso Wuon mare manie polo lit ma ne nie chunye, mi oyudo kuwe ma “Nyasach hoch duto” ema nyalo chiwo. (2 Jo Korintho 1:3, 4; Jo Filipi 4:6, 7) En ang’o kendo ma Jehova notimo ne Josef? Wasomo ni Jehova ne omiyo Josef ‘oyudo ng’wono e nyim jarit od twech.’

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

it-2-E 555

Onan

(O’nan) [tiend nyingno sie en “chakruok mar teko moro; teko mang’eny”].

Onan ne en wuod Juda mar ariyo ma ne onyuolo gi nyar Shua ma Ja-Kanaan. (Cha 38:2-4; 1We 2:3) Bang’ka ne Jehova osenego Er ma ne en owadgi Onan nikech gik maricho ma ne otimo, Juda nonyiso Onan mondo okend Tamar chi Er. Nikech Er notho ka oonge nyathi, nyathi ma ne Onan dhi nyuolo gi Tamar e ma koro ne dhi chungo od Er kendo dong’ gi mwandune. To ka Onan ne ok onyuol gi Tamar, mwandu te mag Er ne dhi dong’ ne Onan. Kinde duto ma ne Onan nindo gi Tamar, “ne oolo nyote piny” mondo kik onyuol kode. Mano ok nyis ni Onan ne tugo gi duong’ne nikech Muma wacho ni “kinde duto ma ne onindo gi chi owadgino, ne oolo nyote piny.” Nyaka bed ni sama Onan ne nindo gi Tamar ne otiyo gi yor komo nyuol moro ma dichwo golo duong’ne oko mondo nyote kik pukre ei duong’ mar dhako (*coitus interruptus*). Jehova ne onego Onan ka pok obedo gi nyathi nikech ne ok owinjo gima wuon-gi nonyise, ne en gi gombo maricho, kendo ne ok oluwo chenro ma Jehova oketo mar kend. —Cha 38:6-10; 46:12; Kwa 26:19.

w04-SW 1/15 30 ¶4-5

Penjo moa Kuom Josombwa

Juda notimo marach nikech ne ok oyie ne Shela kendo Tamar mana kaka nosesingo. Bende, ne onindo gi dhako moro ma noparo ni chodo e hekalu. Gima ne otimono ne opogore gi chenro mar Nyasaye ma ne dwaro ni dichwo onind mana gi chiege. (Chakruok 2:24) Adiera en ni Juda ne ok onindo gi dhako ma ochot. Kar mano nokawo kar

Shela ka ok ong'eyo kuom nyuolo nyithindo gi chi wuode.

Tamar bende ne ok ochodo. Nyithindo ma rude ma ne onyuolo ok kwan kaka nyithind chode. Ka ne Boaz Ja-Bethlehem okendo chi owadgi ma nya Moab miluongo ni Ruth, jodongo mag Bethlehem nowuoyo maber kuom Perez ma wuod Tamar. Ne ginyiso Boaz niya: "Dhoodi bende ochal gi dhood Perez ma Tamar nonyuolo ne Juda kuom kodhi ma Jehova biro miyi gi dhakoni." (Ruth 4:12) Perez en achiel kuom kwar Yesu Kristo.—Mathayo 1:1-3; Luka 3: 23-33.

MEI 18-24

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 40-41

"Jehova Noreso Josef"

w15 2/1 14 ¶4-5

"Loko Wach Ok mar Nyasaye?"

Kata obedo ni wi jaduong' mar jolos divai nowil gi Josef, Jehova to pod ne pare. E otieno moro Jehova ne omiyo Farao oleko lek moko ariyo madongo. E lek mokwongo, ruoth noneno dhok abiriyo mabeyo kendo machwe ma ne owuok e Aora Nail, to bang'gi ne nitie dhok mamoko abiriyo maricho kendo modhero. Dhok modherogo nongamo machweka. E lek mar ariyo, Farao noneno wi ngano abiriyo mabeyo ka wuok e tiang' achiel. Kae to bang'e, wi ngano abiriyo mamoko maricho notwi mongamo mabeyoka. Farao nochiew gokinyi ka chunye chandore moluongo joma riek duto kod ajuoke mag Misri mondo gibi gilokne tiend lekgo. Loko-

gi ne otamogi giduto. (Chakruok 41: 1-8) Ok wanyal ng'eyo ka lokogi notamogi chuth kata ka ne gitemo chiwo paro mopogore opore e wi lekgo. Gima wan-go gadier en ni, ne gikuodo wi Farao, kata kamano pod noramo ni nyaka ong'e tiend lekgo.

Gikone, jaduong' mar jolos divai noparo Josef. Chunye ne ochande monyiso Farao ni higni ariyo mokalo ka en e jela, nitie jal moro ma ne olokone tiend lek mare kod mar jaduong' mar joted mkate. Gikanyono, Farao nochiko ni mondo oluongne Josef.—Chakruok 41:9-13.

w15 2/1 14-15

"Loko Wach Ok mar Nyasaye?"

Jehova ohero joma bolore kendo ma ogeno kuome, to mano e ma nomiyo okonyo Josef ng'eyo tiend lek ma ne otamo ajuoke kod joma riek loko. Josef nolero ne Farao ni lek ariyogo ne wuoyo kuom wach achiel. Jehova ne omiyo Farao oleko diriyo mondo onyis ni "omiyo wachno teko," tiende ni gima nowachono ne nyaka timre. Dhok abiriyo mabeyo kod wi ngano mabeyo abiriyo ne ochung' ne higni abiriyo ma piny Misri ne dhi chiekie, to dhok abiriyo modhero kod wi ngano abiriyo maricho ne ochung' ne higni abiriyo mag kech. Kejno ne dhi tieko pinyo. —Chakruok 41:25-32.

w15 2/1 15 ¶3

"Loko Wach Ok mar Nyasaye?"

Farao notimo mana kaka ne osingo. Ne orwakne Josef lewni mag bafta mayom. Farao nomiye thiwini mar dhabu, tere mar ruoth, gach ruoth,

kendo nomiye teko mar dhi e pinyo duto ochok cham. (Chakruok 41: 42-44) Mana kuom odiechieng' achiel kende, weche ne olokore ne Josef ma owuok e jela modhi e od ruoth. Chieng'no ne ochiewo ka en jal motue, to koro ne odhi nindo ka en jaloch mar ariyo bang' ruoth. Mano kaka yie ma Josef ne nigo kuom Nyasaye ne ok odhi ka nono! Jehova ne osebedo ka neno gik ma ok kare ma ne itimo ne jatichne kuom hignigo duto. Noloso weche e yo mowinjore kendo e kinde mowinjore. Mopogore gi reso Josef, Jehova bende ne dwaro rito oganda mar Jo-Israel. Wabiro nono kaka notimo kamano e sula machielo.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

w15 11/1 9 ¶1-3

Be Ing'eyo?

Ang'o momiyo Josef nolielo tike kapok odhi e nyim Farao?

Bug Chakruok nyiso ni Farao nochiko mondo okelne mapiyo Ja-Hibrania moro miluongo ni Josef ma noyudo ni e jela mondo obi olerne tiend lek ma ne chande. Noyudo osetwe Josef e jela kuom higni mang'eny. Kata obedo ni Farao ne dware mapiyo, Josef ne okawo thuolo mondo oliel tike. (Chakruok 39:20-23; 41:1, 14) Bedo ni jandiko ne oketo wachno e Muma nyiso ni nolony gi kit ngima Jo-Misri.

Chwo machon moriwo nyaka Jo-Hibrania ne ok lielga tikgi. Buk moro mogo gi McClintock kod Strong miluongo ni *Cyclopedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature* wacho

kama: "Jo-Misri machon kende e oganda ma ne lieloga tikgi."

Be ng'ato ne lielo mana tike kende? Gaset miluongo ni *Biblical Archaeology Review* nyiso ni nitie nyasi moko mag Jo-Misri ma ne dwarore ni ng'ato oikre maber kapok odhi e nyim Farao, mana kaka doikre sama odhi e hekalu. Kuom mano, ne dwarore ni Josef oliel tike kaachiel gi dende duto kapok odhi e nyim Farao.

w09 11/1 31-32 ¶14

Bedo gi Timbe Manyiso Luor Kaka Jotich Nyasaye

¹⁴ Jonyuol ma nohero Nyasaye e kinde ma ne indiko Muma, ne neno ni nyithindgi puonjore bedo gi timbe manyiso luor e pachu. Ne ane kaka Ibrahim kod wuode ma Isaka ne owuoyo ng'ato gi nyawadgi e yo mang'won e Chakruok 22:7. Tiegruok maber moa kuom jonyuol bende ne neno kuom ranyisi mar Josef. Kane en e od twech, ne onyiso timbe luor kata mana e nyim jotwech wetene. (Chak. 40:8, 14) Yo ma ne owuoyogo gi Farao nonyiso ni ne osepuonjore kaka onego owuo ka en e nyim jo manie telo. —Chak. 41:16, 33, 34.

MEI 25-31

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 42-43

"Josef Nonyiso Horuok e Okang' Malach"

w15 5/1 13 ¶5

"An Kar Nyasaye Koso?"

To nade Josef? En to ne ofwenyo owetene gi kanyono! E wi mano, ka ne

onenogi ka gikulore e nyime ne oparo wach moro ma notimore e ngimane chon. Muma wacho kama: “Josef nohingo [“noparo,” *New World Translation*] lekgo ma nolekogigo.” Ka ne pod en rawera, Jehova ne omiyo oleko ni owetene ne dhi kulorene e nyime, to mano koro e gima owetenego timo sani! (Chakruok 37:2, 5-9; 42:7, 9) Josef ne dhi timo nang’o? Be ne odhi rwakogi? Koso ne odhi chulo kuor?

w15 5/1 14 ¶1

“An Kar Nyasaye Koso?”

Nyalo bedo ni ok ibi romo gi wach machalo kamano e ngimani. Kata kamano, e kindegi nitie pogruok gi tungni mang’eny e udi. Sama waromo gi chandruogego, yot ahinya mondo watim gik ma chunywa morem dwaro timo. Donge wanyiso riekeo kaka Josef sama watemo ng’eyo gima Nyasaye dwaro ni watim? (Ngeche 14:12) Ng’e ni kata obedo ni onego walos winjuok maber gi joodwa, bedo gi winjuok maber gi Nyasaye kod Wuode to pod duong’ molojo.—Mathayo 10:37.

w15 5/1 14 ¶2

“An Kar Nyasaye Koso?”

Josef ne ochako temo owetene e yo ma ne dhi konye ng’eyo kabe ne giseloko chunygi. Nochako wuoyo kodgi gi gero kotiyogi gi jalok dhok konyisogi ni ne gin mana joma obiro nono pinygi. Ne gikwer ka ginyise wach joodgi ma ne giweyo chien, bende ne giwacho ni ne ok gibiro gi owadgi matin ma ne giweyo dala. Josef ne otemo pando mor ma ne en-go. Kare owadgi matin pod ne ngima! Koro Josef nong’eyo gima

ne odhi timonegi. Nowachonegi kama: “Kama e kaka notemu,” kae to ne onyisogi ni nyaka one owadgi matinno. Bang’e ne oyienegi dok thurgi mondo gikel owadgi matinno, to mana ka achiel kuomgi ne dhi yie dong’ chien kotueye e od tuech.—Chakruok 42: 9-20.

it-2-E 108 ¶4

Josef

Kaluwore gi gik ma ne timorego, owete Josef nochako fwenyo ni Nyasaye ne kumogi nikech ne giuso owadgi mondo obed misumba. Ne giwuoyo kuom gima rach ma ne gitimono e nyim Josef to ne ok gifwenyo ni en owadgi. Ka ne Josef owinjo weche ma ne giwacho manyiso ni ne giseloko chunygi, mirima nohinge mi owuok oko mondo oywag. Ka ne oduogo, ne ochiko ni oket Simeon e tuech nyaka chop kinde ma ne gidhi duogo gi owadgi matin.—Cha 42: 21-24.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

it-2-E 795

Reuben

Moko kuom kido mabeyo ma Reuben nigo ne onenore ayanga ka ne onyiso owetene ochiko mondo giwit Josef e bugo moro motwo kar nege, nikech ne odwaro duogo ling’ ling’ mondo ogole e bugono. (Cha 37:18-30) Higni 20 bang’e ka owetene ne wacho ni nodonjnegi ni ne gidhi nono piny Misri nikech gik ma ne gitimone Josef, Reuben noparonegi ni en ne ok oriwore kodgi e timo gima rachno. (Cha 42:9-14, 21, 22) Kendo ka ne Jakobo otamore yiene Benjamin mondo

odhi gi owetene e piny Misri, Reuben e ma nosingo yawuote ariyo kowacho niya: “Inyalo nego yawuota ariyo ka ok aduogoni Benjamin. Kete e lweta kendo abiro duogo kode.”—Cha 42:37.

w04-SW 1/15 29 ¶1

Puonj Mayudore e Bug Chakruok—II

43:32—Ang’o momiy Jo-Misri ne neno ni chiamo gi Jo-Hibrania ne en gima rach ahinya? Nyalo bedo ni ne gineno kamano nikech achaya kata akwede motudore gi weche din kata nikech pien dendgi. Jo-Misri bende ne osin gi jokwath. (Chakruok 46:34) Nikech ang’o? Joma kwayo rombe ne gin joma ocha mogik e piny Misri. Bende, nyalo bedo ni puothe mipuro ne tin, omiy Jo-Misri ne ochayo joma wuotho ka manyo kuonde kwath.